

Sygn. akt II S 38/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy Wydział II Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Borodziuk

Sędziowie: SO Tomasz Adamski

SO Aurelia Pietrzak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2017 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym sprawy

ze skargi D. S.

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w (...)

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w toku sprawy prowadzonej przez Sąd Rejonowy w (...) sygn. akt I C 56/14

postanawia:

o d d a l i ć s k a r g ę .

SSO Wojciech Borodziuk SSO Tomasz Adamski SSO Aurelia Pietrzak

sygn. akt: II S 38/17

UZASADNIENIE

D. S. wniósł skargę, w której domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie z jego powództwa przeciwko N. S. prowadzonego przed Sądem Rejonowym w (...) w sprawie I C 56/14. W związku z tym żądał, by Sąd Okręgowy zalecił Sądowi Rejonowemu podjęcie niezbędnych czynności w celu niezwłocznego rozpoznania i zakończenia sprawy oraz zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w (...) kwoty 2000 zł

W uzasadnieniu skargi D. S. podał, że w sprawie I C 56/14 Sąd Rejonowy w (...)wyznaczał terminy rozprawy w odstępach rocznych, w tym czasie dokonując zlecenia przesłuchań stron i świadków w drodze pomocy prawnej. W ocenie skarżącego, Sąd nie powinien dopuszczać kolejnej opinii biegłego, podczas gdy pierwsza opinia jest wystarczająca i kompletna, a czynność ta prowadzi do znacznego przedłużenia postępowania.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w (...) zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi, wskazując w uzasadnieniu, że sprawa nie trwa dłużej niż to konieczne do jej wyjaśnienia oraz że nie wystąpiła bezczynność Sądu. Natomiast długi okres trwania sprawy związany jest z wnioskami pełnomocnika powoda o przesłuchanie powoda i świadka w drodze pomocy prawnej.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 14 marca 2013 r. do Sądu Rejonowego w Tychach wpłynął pozew D. S. przeciwko N. S. o ustalenie nieważności czynności prawnej objętej aktem notarialnym Repertorium A nr (...) zawartej przed notariuszem E. M. w S.. (k. 2)

W dniu 28 czerwca 2013 R. Sąd Rejonowy w Tychach, po uzupełnieniu przez powoda braków wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, wydał postanowienie, w którym zwolnił powoda od kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu. (k. 33)

Wyznaczono termin rozprawy na dzień 26.09.2013 r. (k. 34)

Na wniosek pozwanej postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Tychach uznał swą niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał do Sądu Rejonowego w(...). (k. 45)

Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Rejonowego w (...) we wrześniu 2013 r., jednakże na skutek zażalenia powoda zostały odesłane do Sądu Rejonowego w Tychach. (k. 61, 62, 64, 65)

Postanowieniem z dnia 21 października 2013 r. Sąd Rejonowy w Tychach ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu. (k. 68)

Pełnomocnik powoda pismem z dnia 14 listopada 2013 r. cofnął zażalenie na postanowienie z dnia 6 sierpnia 2013 r. (k. 77-78)

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w Tychach odrzucił zażalenie powoda na postanowienie tego Sądu z dnia 6 sierpnia 2013 r. (k. 79-80)

Dnia 17 grudnia 2013 r. stwierdzono prawomocność powyższego postanowienia i sprawę nakazano przesłać do Sądu Rejonowego w (...) (k.83)

W dniu 14 stycznia 2014 r. sprawa została przydzielona sędziemu do decernatu, a w dniu 15 lutego sędzia nakazał pełnomocnikowi powoda złożyć pismo przygotowawcze. (k. 85, 86)

W piśmie z dnia 27 marca 2014 r. pełnomocnik powoda poinformował, że powód nie miał świadomości, że powinien jako powódkę wskazać swoją matkę, a siebie jako jej opiekuna prawnego. Na skutek jednak śmierci matki M. M. w dniu 23 lutego 2014 r., on wstąpił w jej miejsce jako jedyny spadkobierca. (k. 90-91)

W dniu 2 czerwca 2014 r. sędzia wyznaczył termin rozprawy na dzień 18 sierpnia 2014 r., zobowiązując pozwaną do przedłożenia wnioskowanych przez powoda dokumentów oraz wzywając świadków (k.93)

Na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2014 r. Sąd przeprowadził dowód z dokumentów, z zeznań trzech świadków oraz pozwanej. Dopuścił również dowód z opinii biegłego psychiatry. Tego samego dnia Sąd zwolnił pozwaną od kosztów sądowych. (k. 115-121)

Na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2014 r. pełnomocnik powoda wniósł o jego przesłuchanie w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Tychach. (k. 118)

Następnie w sierpniu, po rozprawie, do sprawy zgłosił się pełnomocnik pozwanej i przedstawił listę pytań, które miał zadać Sąd wezwany powodowi. (k. 126-127)

W dniu 13 października 2014 r. została sporządzona odezwa do Sądu Rejonowego w Tychach, zarządzenie o jej wysłaniu zostało wykonane w dniu 20 listopada 2014 r. (k. 130-132)

Sąd Rejonowy w Tychach wyznaczył posiedzenie na dzień 6 lutego 2015r., na którym przesłuchał powoda. (k. 164-166)

Niezwłocznie po zwrocie akt z wykonaną odezwą, tj. w marcu 2015 r., Sąd Rejonowy w (...)przesłał akta biegłej z dziedziny psychiatrii, która opinię sporządziła w dniu 25 maja 2015 r. (k. 172 -179)

W dniu 1 czerwca 2015 r. sędzia nakazał odpis opinii doręczyć pełnomocnikom stron i zobowiązał ich do składania wniosków i zarzutów oraz do podania, czy chcą przesłuchania biegłej. (k. 180)

W piśmie procesowym z dnia 25 czerwca 2015 r. pełnomocnik powoda złożył obszerne zastrzeżenia do opinii biegłej oraz nowe wnioski dowodowe: o uzupełniająca opinię biegłej psychiatry i o opinię biegłego psychologa. (k. 184-185)

W dniu 7 sierpnia 2015 r. (po zmianie sędziego sprawozdawcy) został wyznaczony termin rozprawy na dzień 19 października 2015 r. (k. 195)

Z uwagi na służbowe obowiązków sędzia sprawozdawca zniósł termin rozprawy z dnia 19 października 2015 r. i wyznaczył nowy termin na 6 listopada 2015 r. (k.201)

W dniu 6 listopada 2015 r. nie stawił się świadek, a Sąd wezwał pełnomocników do ustosunkowania się do wniosku o przesłuchanie świadka przez sąd wezwany oraz do złożenia wszelkich wniosków i twierdzeń. (k.204)

W piśmie z dnia 20 listopada 2015 r. pełnomocnik powoda złożył wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii zespołu biegłych: psychiatry i psychologa lub dwie oddzielne opinie. Nadto wniósł o przesłuchanie świadka przez Sąd Rejonowy w Gliwicach.

W grudniu 2015 i styczniu 2016 r. pełnomocnicy stron, na zarządzenie sędziego, złożyli pisma procesowe z pytaniami do świadka, który miał zostać przesłuchany przez Sąd Rejonowy w Gliwicach w drodze pomocy prawnej. (k. 213, 216, 219)

W dniu 19 lutego 2016 r. Sąd sporządził odezwę, która została wysłana w dniu 25 lutego 2016 r. (k. 221-223)

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyznaczył termin posiedzenia na dzień 13 lipca 2016 r., o czym zawiadomił Sąd Rejonowy w (...)(k. 232)

Na tym posiedzeniu została przesłuchana świadek J. M.. (k. 215)

Zarządzeniem z dnia 1 września 2016 r. wyznaczono rozprawę przed Sądem Rejonowy w (...) na dzień 2 listopada 2016 r. (k. 252)

Na rozprawie w dniu 2 listopada 2016 r. Sąd po wysłuchaniu stanowiska stron, dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłej, z uwagi na nowy materiał dowodowy w postaci zeznań świadka J. M. (złożone przed Sądem Rejonowym w Gliwicach). (k. 257)

Opinię uzupełniająca biegła złożyła w dniu 28 grudnia 2016 r. (k. 267)

W dniu 17 stycznia nakazano doręczyć odpis opinii uzupełniającej pełnomocnikom stron oraz zobowiązano do zgłoszenia zarzutów i wniosków. (k. 268)

Po wpłynięciu pism procesowych, termin rozprawy został wyznaczony zarządzeniem z dnia 9 lutego 2017 r. na dzień 5 kwietnia 2017 r. (k. 273)

W dniu 23 lutego 2017 r. sekretariat ustalił biegłych, którzy podejmą się sporządzić opinię (psycholog i psychiatra). (k. 275)

Z uwagi na chorobę biegłej rozprawa została odroczone do dnia 29 maja 2017 r. (k. 279, 280, 287-288)

Na rozprawie w dniu 29 maja 2017 r. została wysłuchana biegła i Sąd odroczył rozprawę na termin z urzędu. (k.293-294)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga jest niezasadna.

Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że ustawodawca w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2004 r., Nr 179, poz. 1843 ze zm. - dalej: „ustawa”) wskazuje, że przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, co oznacza naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy). Przewlekłość postępowania jest pojęciem względnym, a zatem zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy ustawy wyraźnie zaznaczyć należy, że warunkiem zasadności skargi jest niezakończenie sprawy w „rozsądnym” terminie, a nie niepodjęcie przez sąd jakiegokolwiek czynności procesowej, czy też podjęcie jej z nieuzasadnionym opóźnieniem (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09.09.2015 r., III SPP 20/15, LEX nr 1794319) . Podstawę oceny stanowi zatem całokształt postępowania, jego faktyczna długość, a nie poszczególne jego części, nawet jeżeli w tych częściach zasadnie można stwierdzić, że sąd powinien szybciej wykonywać poszczególne czynności, czy też wykonywał pewne czynności nieprawidłowo. Również w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kładzie się akcent nie na to, że sąd zbyt długo zwlekał z konkretnymi działaniami, ale na to jak długo trwa dane postępowanie od chwili jego wszczęcia, przy uwzględnieniu charakteru tej sprawy, jej złożoności oraz działań stron i sądu (wyrok ETPCz z dnia 02.09.2014, sprawa Siermiński przeciwko Polsce 53339/09, LEX nr 1548282). Zatem tylko wtedy, gdy dane postępowanie jest długotrwałe, czyli trwa ponad konieczność niezbędną do wyjaśnienia istotnych dla końcowego rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych i prawnych, uzasadnione jest stwierdzenie jego przewlekłości.

Tymczasem w niniejszej sprawie nie sposób stwierdzić, aby postępowanie, które tak naprawdę zmierza ku końcowi, było długotrwałe. Wyraźnie natomiast należy podkreślić, iż na długotrwałość tego postępowania wpływały wnioski powoda (o zwolnienie od kosztów sądowych, ustanowienie pełnomocnika z urzędu, zażalenie na postanowienie o niewłaściwości sądu, cofnięcie tego zażalenia, o przesłuchaniu jego i świadka w drodze pomocy prawnej przez dwa różne sądy). W ocenie Sądu Okręgowego, te wnioski przedłużyły postępowanie co najmniej o 2 lata.

Przechodząc do analizy czynności podejmowanych przez sądy należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy w Tychach podejmował czynności bardzo sprawnie i terminowo. Natomiast konieczność rozpoznania składanych przez powoda pism o: zwolnienie od kosztów sądowych, pełnomocnika z urzędu oraz zażalenie na postanowienie z dnia 6 sierpnia 2013 r. oraz cofnięcie tego zażalenia, spowodowała wydłużenie postępowania przed przekazaniem sprawy do Sądu Rejonowego w (...)

Śledząc przebieg postępowania przed Sądem Rejonowym w (...) należy stwierdzić, iż w okresie do wyznaczenia pierwszego terminu rozprawy nie nastąpiła przewlekłość postępowania. Pełnomocnik został bowiem słusznie zobowiązany do wyjaśnienia kwestii legitymacji czynnej powoda. Po otrzymaniu pisma przygotowawczego powoda, Sąd w rozsądnym czasie wyznaczył termin rozprawy, zobowiązując pozwaną do przedłożenia wnioskowanych przez powoda dokumentów oraz wzywając świadków.

W ocenie Sądu Okręgowego, również przez następny rok postępowanie było prowadzone sprawnie i bez zbędnej zwłoki. Pamiętać należy, że to na wniosek powoda, jego przesłuchanie odbyło się przez Sąd wezwany – Sąd Rejonowy w Tychach, co przedłużyło proces o 7 miesięcy. Termin sporządzenia i wykonania odezwy nie odbiegał od czasu potrzebnego na tego typu czynność, a zatem nie można twierdzić, że doszło tu do przewlekłości postępowania. Sąd

przychylił się bowiem do wniosku powoda i zrealizował go w odpowiednim czasie. Podkreślić należy również, że Sąd Rejonowy w (...) monitował Sąd Rejonowy w Tychach o wykonanie odezwy i niezwłocznie po zwrocie akt, przesłał je do biegłej celem sporządzenia opinii. Biegła opinię przesłała w bardzo krótkim czasie, także i w tej części nie nastąpiło żadne opóźnienie, a wręcz przeciwnie, należy stwierdzić, że Sąd czuwał nad sprawnym przebiegiem postępowania.

Zmiana sędziego sprawozdawcy, również nie wpłynęła na opóźnienie rozpoznania sprawy, a przesunięcie terminu o dwa tygodnie z 19 października na 6 listopada 2015 r. nie miało żadnego znaczenia, jeśli chodzi o terminowość rozpoznania sprawy.

Kolejny rok trwania procesu związany był z realizacją wniosku powoda o przesłuchanie świadka przez sąd wezwany. I również ta część postępowania nie była dotknięta przewlekłością. Sąd podejmował czynności prawidłowe, w odpowiedniej kolejności. Powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika winien mieć świadomość, że składanie wniosków o przeprowadzenie dowodu przez sąd wezwany, wiąże się z przedłużeniem procesu. Sąd winien bowiem zobowiązać strony do podania pytań, które mają być zadane osobie przesłuchiwanej, należy sporządzić odezwę, przesłać ją to sądu wezwanego. Sąd wezwany winien wyznaczyć posiedzenie, zawiadomić o nim strony i dopiero po posiedzeniu odesłać akta. Tak też było w niniejszej sprawie. Zatem nie można czynić Sądowi zarzutów, że postępował niewłaściwie i doprowadził do przewlekłości postępowania.

Dalsze postępowanie również było prowadzone sprawnie, Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłej psychiatry, opinia wpłynęła już pod koniec grudnia 2016 r., a na 5 kwietnia 2017 r. został wyznaczony termin rozprawy (po uprzednim ustosunkowaniu się stron do opinii). Analizując zatem terminowość podejmowania czynności przez Sąd, należy uznać, iż również w tej części postępowanie było prowadzone bardzo sprawnie.

Kolejny termin rozprawy został wyznaczony na dzień 29 maja 2017 r. (k. 280)

Po przesłuchaniu biegłej na rozprawie dnia 29 maja 2017 r. Sąd odroczył rozprawę na termin z urzędu. Jak wynika z odpowiedzi na skargę Prezesa Sądu Rejonowego w (...) Sąd chciał szczegółowo przeanalizować sprawę przed podjęciem decyzji o dopuszczeniu dowodu z zespołu biegłych.

Sam fakt, że dotychczasowa opinia jest dla skarżącego korzystna, nie oznacza, że Sąd powinien oddalić wniosek o kolejną opinię. Odroczenie rozprawy, po przesłuchaniu dotychczasowej biegłej, służyło temu, by Sąd mógł ponownie przeanalizować sprawę i podjąć decyzję w sprawie wniosku dowodowego, notabene również składanego przez powoda.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 12 ust. 1 przywołanej wyżej ustawy oddalił skargę uznając ją za niezasadną.

SSO Wojciech Borodziuk SSO Tomasz Adamski SSO Aurelia Pietrzak